

Posudek na diplomovou práci Jiřího Macháčka: Obranné charakterové struktury v psychoterapii zaměřené na tělo. Katedra psychologie FF UK Praha 2007.

Autor předkládá práci přiměřeného rozsahu, graficky a stylisticky dobře zpracovanou. Teoretická část představuje zhruba 2/3 textu. To je dobře pochopitelné vzhledem k poměrné náročnosti tématu a řadě teoretických koncepcí, které se objevují v literatuře. Autor začíná kvalitním úvodem, dávajícím čtenáři dobrý přehled přes celou práci. Už zde je zdůrazněn klíčový moment – že totiž si v psychoterapii stále jakoby nevíme rady s tělesností a její rolí v modulaci psychických fenoménů. Tělo a obecně tělesnost může fungovat jako „rezonanční plocha“ i jako prostředek účinných obranných mechanismů psychiky.

Ve vlastní teoretické části potom autor postupně seznamuje s klíčovými teoretickými koncepty. Začíná pochopitelně W. Reichem, pokračuje A. Lowenem a dále S. Johnsonem a S. Kelemanem. Předností textu je srozumitelný jazyk (přes všechnu teoretickou náročnost) a vlastní vstupy, které původní teorie reflektují, komentují a propojují ve srozumitelnější vývojový celek.

Vyústěním teoretické části ke pojednání o tělesné diagnostice obranné charakterové struktury, tzv. bodyreadingu.

S tím také autor přistupuje k empirickému zkoumání. Záměrem bylo zjišťování, nakolik se teoreticky zajímavé a podnětné koncepce promítají do praxe psychoterapeutů (ze směru psychoterapie zaměřené na tělo). Vlastně jde o podstatný problém celé psychoerapie – nejrůznější teorie mohou v literatuře a v diskusích žít téměř samostatným životem, ale praxe v pracovnách terapeutů bývá mnohdy trochu jiná (ve smyslu až nečekané integrace, eklektiky, zjednodušení, intuitivního přístupu apod.). Autor vcelku logicky zamýšlel sbírat materiál pomocí polostrukturovaných rozhovorů s příslušnými therapy. Podařilo se mu sebrat informace od pěti terapeutů (z předpokládaných asi dvaceti). Malá ochota psychoterapeutů poskytovat data pro výzkum je obvyklým problémem (jde snad také o zvláštní „obrný mechanismus“...). V příloze je uvedeno dvanáct otázek pro rozhovor. Vybízím autora, aby blíže vysvětlil formulování těchto otázek, resp. jejich výběr, volbu apod. To proto, že výsledky jsou vždy tak či onak determinované způsobem dotazování. Z posbíraného materiálu autor následně identifikoval několik informačních trsů (viz s. 68 a další). V rámci jednotlivých otázek. Jde o velmi zajímavou a inspirativní část. Diskuse je obsáhlá a kvalitní. Výsledkem je konstatování, že terapeuti využívají ve své práci teoretické koncepty, ale značně pružně, podle aktuální potřeby situace práce s klientem. Nabízí se otázka, jestli by stejným způsobem nedopadlo i v ostatních psychoterapeutických směrech. Samostatnou otázkou je také míra, do jaké dané psychoterapeuti skutečně zmíněné koncepty používají v každodenní praxi (a dokonce nakolik vědomě), resp. nakolik se k těm konceptům výrazněji přihlásili až v situaci dotazování (kdy jim byly koncepty připomenuty a oni své víceméně intuitivní postupy pojmenovávali „vhodnými“ termíny a zaměřovali je „žádoucím“ směrem...). Oceňuji také autorovu úvahu o „vědeckosti“ aktuální psychoterapeutické práce (viz s. 77). Jde o chronicky otevřenou otázku, kterou nestor české psychoterapie Jaroslav Skála řešil „šalamounským“ poukázáním na „delikatní směs vědy a umění“.

Předloženou diplomovou práci považuji za kvalitní a doporučuji ji k obhajobě.

Praha 3.5. 2007

Jiří Šípek